

Bryologisch verslag van het BLWG-najaarskamp naar het Land van Maas en Waal – 12/14 september 2008

Margriet Bekking

Voor dit najaarskamp was er ruimte gereserveerd bij Kampeerboerderij 't Kuyperke te Batenburg. De vrijdag werd geteisterd door langdurige regenval, maar toch hadden enkele doorgewinterde BLWG'ers in de loop van de middag en avond hun tentje op een glibberig kleiveld neergezet.

Zaterdag 13 september

Km-hok 171-426: Batenburg

Begonnen werd met het verkennen van het dichtstbijzijnde dorpje Batenburg, waar kasteelruïne, kerken, oude huizen met mooie bomenlaan langs de dijk en de veerstoep interessant genoeg leken. Het regenfront was nog niet helemaal voorbij getrokken; het bleef gedurende de hele ochtend motregen. Bij de ruïne hadden we geluk; het was Open Monumentendag en de poort werd voor ons geopend door een enthousiast vertellend baasje. De bryologen begonnen ook enthousiast naar mossen te zoeken, maar bleven al snel stil; de oude stenen muren en walkanten bleken brandschoon gespoten te zijn en waren nagenoeg mosloos. Dit bleek ook het geval bij de muren van de twee dorpskerken en de oude historische panden die het dorp rijk is. De zandige Maasoever bij de veerstoep leverde evenmin bijzonderheden op. Totaal 23 soorten blad- en levermosses.

Km-hok 170-426: Laakse Bos

Voor wat meer soorten en variatie gingen we naar het Laakse Bos bij het buurtschap Laak. Het Laakse Bos bleek te ondoordringbaar en vanaf de buitenkant bezien ook niet erg soortenrijk. De ernaast gelegen akker met graanstoppels leverde wel leuke vondsten op zoals *Riccia glauca*, *R. sorocarpa* en *Anthoceros agrestis*.

Een bijzondere vermelding verdient Leo Spier, de enige aanwezige lichenoloog die

dapper meehielp om de graanstoppelakker af te speuren naar hawmossen! Totaal 21 soorten.

Km-hok 169-427 en 169-426: Gemaal De Tuut met Maasoever bij Appeltern

Verder westwaarts langs de Maasdijk werd het voormalig stoomgemaal De Tuut bezocht; dit was vanwege de Open Monumentendag op volle stoom gebracht. De bryologen onderzochten daar o.m. wallekanten van de inlaat en de uitlaat in de Maas met *Syntrichia calcicola* (nu weer variëteit van *ruralis*) en *S. montana*, alsook de Maasoever met *Amblystegium tenax* en *Fissidens crassipes*. Goed voor 35 soorten.

Km-hok 167-430: Het Broek (tussen Puiflijk en Altforst)

Om weer een bos(je) te kunnen inventariseren gingen we naar 't Broek bij de Rijkswetering niet ver van Altforst. Dat de nijvere inventarisatiedrift van bryologen niet altijd op prijs wordt gesteld bleek hier al gauw. Onze auto's parkeerden we bij een visstek. Dat je alleen met een vergunning het gebied in mocht, werd ons door een uiterst onvriendelijke visser duidelijk te verstaan gegeven. Dan maar een bosje verderop. De auto's lieten we wel staan, wat ons niet in dank werd afgenomen. Dat "bosje verderop" bleek een populierenaanplant met de "standaard"-epifyten die verwacht en ook gevonden werden, o.m.: *Frullania dilatata*, *Metzgeria furcata*, *Radula complanata*, *Syntrichia papillosa*, *S. laevipila*, div. *Orthotrichums* en *Ulota bruchii*. De grootste verrassing bleek een halfopen kleipad aan de rand van dit bos, waar we diverse populaties met kapselende *Weissia rostallata* vonden, samen met veel *Tortula truncata*, *Pseudephemerum nitidum* en *Ephemerum serratum* var. *minutissimum*. Door eerdere vondsten van *Weissia rostella*

in een vergelijkbare biotoop enkele kilometerhokken westwaarts werd er gericht gezocht naar dit mosje, vooral door Jurgen Nieuwkoop die deze soort kende. Totaal 43 soorten.

Km-hok 175-433 Winssensche Waarden aan de Waal bij Winssen

Het weer was in de loop van de middag opgeklaard en onder een lekker najaarszonnetje werd in de namiddag nog naar kribbenmossen in de Winssense Uiterwaarden gekeken. Op de kribben aan de Waal vielen grote populaties *Didymodon nicholsonii* op. In de spatwaterzone vonden we *Cinclidotus riparius*, *C. fontinaloides* en *C. danubicus*, evenals *Leskea polycarpa*, *Fontinalis antipyretica* en *Octodiceras fontanum*. Verder bekeken we de steilwandjes van de rivierduinen, waar op de losse stenen *Leptobarbula berica* gevonden werd. Totaal goed voor 35 soorten.

Met deze verschillende korte excursies werd toch een aardige indruk verkregen van wat het Land van Maas en Waal voor bryologen te bieden heeft.

Zondag 14 september

De bryologische excursie ging naar de Hatertsche Vennen gelegen tussen Wijchen en Nijmegen. Bezocht werden:

Km-hok183-421: Hatertsche Vennen en ruïne Walrick

Dit deel van de Hatertsche Vennen bestaat uit afwisselend loof- en naaldbos, vennen met aan de rand plekken oude hei, nieuwe kapvlakten en plagvelden. Op de oude, bemoste muren van de ruïne van Walrick vonden we mooie populaties *Leptobarbula berica* en andere steensoorten zoals *Bryum radiculosum* en *Didymodon luridus*. Bij de vennen, op de open plekken tussen de oude *Calluna*-struiken, stond volop *Lophozia bicrenata* vergezeld van *Cephalozia bicuspidata*, *C. connivens*, *C. macrostachya* en *Cephaloziella divaricata*. Op oude stronken aan de rand van het ven groeide *Pallavicinia lyellii*. Een ander ven met aan de rand veel Beenbreek leverde vele *Sphagnum*-soorten met *Odontoschisma sphagni* en de reeds genoemde *Cephalozia*'s op. In totaal 10 soorten *Sphagnum* met als bijzonderheden: *S. capillifolium*, *S. magellanicum*, *S. majus*.

molle en *S. papillosum*. Tijdens de wandeling naar de auto's werd er nog heel even een blik op een eikenbosje geworpen en dat leverde de nog ontbrekende epiphyt *Metzgeria furcata* op. De totaallijst van dit km-hok was goed voor 88 soorten.

Km-hok 178-422: Bosje langs de Balgoysche Wetering bij Wijchen.

Op de terugweg naar de camping werd nog door enkelen bij een oude Maasarm, de Balgoysche Wetering geïnventariseerd in een eiken-/populierbosje. Op het pad groeide o.m. *Fissidens taxifolius*, *F. bryoides* en *F. exilis* met kapsels. Ook werden er – na aanhoudend speuren – toch *Ephemerum serratum* var. *minutissimum* en *Pseudephemerum nitidum* opgemerkt. Het eikenbosje verraste met de nog niet eerder gevonden *Cryphaea heteromalla*. Een kort bezoekje aan dit bosje leverde 36 soorten op.

Deelnemende bryologen

Margriet Bekking, Joop Bruggert, Klaas van Dort, Dick Haaksma, Matthijs van Hoorn, Peter en Gerda Hovenkamp, Huub van Melick (za), Jurgen Nieuwkoop, Marleen Smulders (zo), Leo Spier (za), Minke Verhoeven (za), Trudy Vos (zo), Goos Zwanikken, Jan Zwienenberg.

Auteursgegevens

M. Bekking-van Dort, Van Almondestraat 12, 5342 VS Oss (margrietbekking@home.nl)

Abstract

Bryological report of the 2008 autumn-meeting in the area between the rivers Maas and Waal.

This autumn-weekend was meant to get a better insight of the species that grow in this bryologically unknown region. Though we did not find many species per km-square – a number of typical and tiny species can be found on open clay, such as *Fissidens exilis*, *Weissia rostellata*, *Ephemerum serratum* var. *minutissimum* and *Pseudephemerum nitidum*. It is worth while to have a closer look at this biotope. The most important find was *Weissia rostellata*, a European Red list species. In fens near Nijmegen 10 species of *Sphagnum* were found, among which the extremely rare *Sphagnum majus*.